

December 2018

Notat fra Dansk Industri og Plastindustrien:

Kommentarer og inputs til den kommende plasthanlingsplan

Indledningsvis ønsker Dansk Industri og Plastindustrien at kvittere for, at der blandt alle Folketingets partier er et udbredt ønske om at formulere en national plasthanlingsplan, hvor der både er fokus på at øge genanvendelsen, fremme cirkulær økonomi og forebygge plast i havet.

Det er vigtigt med en samlet indsats inden for disse områder, da der ikke findes enkle løsninger på udfordringerne. Der er overordnet set brug for lovændringer såvel som mere viden og samarbejde mellem mange forskellige aktører. En stærk indsats vil kræve handlinger både gennem regeringens plasthanlingsplan, strategien for cirkulær økonomi og Forsyningsstrategien.

Plast er generelt set et værdifuldt materiale, der bidrager positivt til vores samfund på flere måder. Men plasten kan også skabe utilsigtede problemer, hvis vi ikke bruger materialet rigtigt. Det skal vi naturligvis tage hånd om, og gør vi det rigtigt, er det ikke kun godt for miljø og klima – det kan også blive en stor gevinst for vækst og jobskabelse i industrien.

Nærværende notat indeholder en række konkrete forslag til, hvordan vi mener, at Folketinget bør prioritere i forhold til den akutte debat og de kommende forhandlinger om den nationale plasthanlingsplan.

1. Ensretning af den kommunale affaldsindsamling

Tal fra PlasticsEurope viser, at Danmark er blandt de allerdårligste i Europa til at genanvende plast fra vores husholdningsaffald, og kun en meget begrænset mængde af den plast, der udsorteres fra husholdningerne, bliver oparbejdet til nye råvarer i Danmark.

Succesfuld genanvendelse forudsætter både, at vi gør det let for borgerne at sortere plastaffaldet rigtigt og for virksomhederne at anvende det til nye råvarer og produkter. Begge dele halter desværre i dag.

For plastgenanvendelsesvirksomhederne er det afgørende, at kunne være sikker på rigelige mængder i en høj og ensartet kvalitet til den rigtige pris. Det udfordres af, at det er op til den enkelte kommune, hvordan de vil indrette deres indsamlingssystem.

En oplagt løsning er derfor at skabe ensartede kriterier for måden, vi indsamler og sorterer plastaffald på, som der er taget initiativ til i udspillet ”Plastik uden spild”. Og det er vigtigt at gøre det på baggrund af, hvad virksomhederne efterspørger af plasttyper og kvalitet. Dette er understøttet i regeringens strategi for cirkulær økonomi, hvor det foreslås, at indsamlingsordningerne ensrettes - for alt husholdningsaffald – og det er vigtigt, at det ikke kun gennemføres for plast, men for alt husholdningsaffald. Indsatsen har været efterspurgt længe, og nu savner vi faste deadlines og en plan for udrulning af initiativet, så der kommer handling bag ordene.

Vores konkrete anbefaling er, at alle kommuner som udgangspunkt skal tilbyde alle husholdninger muligheden for at kildesortere i plast – i øvrigt uden, at der iblandes glas og metal. Dernæst bør alle sorteringsanlæg fokusere på at udsortere en god kvalitet af plasttyperne PP, PET og PE, så der arbejdes på at få kvalitet i disse materialetyper først. Dette vil gøre det muligt at øge kvaliteten i genanvendelsen af plastemballage betydeligt, og derfor bør dette punkt være en af de højeste prioriteter i plasthandlingsplanen. De tre plasttyper svarer til 75 % af den samlede plastmængde i husholdningsaffaldet, der bliver indsamlet i Københavns Kommune. Med denne prioritering sikres, at indsatsen for at genanvende plast fokuseres på de plasttyper, hvori der er størst værdi.

Som ansvarlig industri skal vi naturligvis også tage et ansvar for designet af den del af plasten, som lander i husholdningsaffaldet. Derfor har Plastindustrien sammen med en lang række andre aktører - i regi for 'Forum for cirkulær plastemballage' - udviklet en designmanual med fokus på design til genanvendelse. Hovedessensen er, at emballageproducenterne med fordel fremover kan fremstille emballage i tre forskellige plasttyper (PP, PET og PE). De samme plasttyper som vi opfordrer sorteringen i at fokusere på at få kvalitet i.

2. Styrk investeringer i sorteringsanlæg – gennemfør Forsyningsstrategien

Det kræver store investeringer at styrke sorteringen og dermed genanvendelsen af plast. Som det ser ud i dag, er der usikkerhed om spillereglerne i sektoren – virksomhederne ved simpelthen ikke, i

hvilket omfang en kommune vil vælge at investere i et område og dermed skaber ulige konkurrence på området.

I dag investerer kommunerne i en række kommunale anlæg, som ikke har en ordentlig samfundsøkonomi og som skaber ulige konkurrencevilkår for private investeringer.

Derfor opfordrer vi til, at Folketinget gennemfører regeringens forsyningsstrategi. Der er behov for en klar arbejdsdeling, hvor der er høje krav til kvaliteten i genanvendelsen, hvor kommunerne agerer myndighed, udbyder affaldet og fører tilsyn, mens de private virksomheder konkurrerer om at håndtere affaldet, så det bliver genbrugt og genanvendt med størst mulig gevinst for miljø og økonomi. Forsyningsstrategien gælder affaldssektoren generelt, men det gælder bestemt ikke mindst for plast.

3. Oprettelsen af et vækstpanel for øget plastgenanvendelse

På årlig basis forbruger plastbranchen i Danmark mere end 500.000 tons/år plastråmaterialer¹ om året, hvoraf omkring 60 procent af færdigvarerne eksporteres². Endvidere importeres en ukendt mængde plast til Danmark i diverse produkter.

Det store forbrug af plast giver mulighed for at opbygge en betydelig industri i Danmark baseret på affaldsplast som råvare, men i dag genanvendes så lidt som 45.000 tons/år³ i Danmark på trods af, at plast er et særdeles velegnet materiale til genanvendelse.

Det danske samfund får således endnu ikke meget udbytte af den store mængde plastaffald, der befinder sig inden for landets grænser, og vi går derved glip af billige råvarer, omsætning og arbejdspladser – samtidig med, at vi ikke får sat ordentlig gang i hjulene under den cirkulære økonomi. Det er ikke godt nok, og det kan vi gøre meget bedre!

En række danske virksomheder har forpligtet sig til at genanvende mere end 200.000 tons mere plast i 2025. For at understøtte dette foreslår vi etableringen af et 'Vækstpanel for øget

¹ https://www.plasticseurope.org/application/files/1715/2111/1527/Plastics_the_facts_2017_FINAL_f or_website.pdf

² <https://plast.dk/plastbranchen-i-tal/markant-fremgang-i-eksporten/>

³ Vurdering fra den samlede Genanvendelsessektionen under Plastindustrien

plastgenanvendelse', der skal udarbejde anbefalinger til, hvordan udviklingen hen mod øget plastgenanvendelse i Danmark hensigtsmæssigt kan understøttes.

Vækstpanelet bør etableres parallelt med, at der tages fat på at realisere ambitionerne for affaldsdelen i forsyningsstrategien. I "Plastik uden spild" foreslås en kortlægning af udviklings- og forretningspotentialer for danske plastvirksomheder, med fokus på styrkepositioner. Det vil i lighed med flere andre kortlægninger og analyser i planen bidrage til et højere vidensniveau. Vi mener imidlertid, at der allerede nu findes en viden, som det er nødvendigt at handle på.

Vækstpanelet kan med fordel fokusere på følgende arbejdsopgaver:

- Foreslå rammebetingelser til at understøtte øget genanvendelse af plast i Danmark
- Fjerne barrierer for investeringer i sektoren for genanvendelse af plast
- Sikre en synergieffekt mellem forskellige politiske tiltag med fokus på bl.a. cirkulær økonomi og forsyningssektoren

Vi opfordrer til, at der i sammensætningen af et 'Vækstpanel for øget plastgenanvendelse' deltager repræsentanter med indsigt i plastproduktion, affaldshåndtering, cirkulær økonomi, innovativ erhvervsudvikling samt i incitamenter, der fremmer udbredelse af plastgenanvendelse i dansk virksomheder, herunder investeringssektoren.

4. Etablering af en uafhængig vidensportal om plast

Det kan være meget vanskeligt for både forbrugere og professionelle at gennemskue, hvad der er op og ned i den aktuelle debat om eksempelvis plastemballage, bæreposer og genanvendelsesmuligheder, hvis der skal tages et miljørigtigt valg.

Vi oplever jævnligt, at de offentlige debatter er præget af urigtige påstande uden videnskabelig forankring, hvilket naturligvis medvirke til at forplumre muligheden for at træffe et oplyst valg af løsninger, produkter mv.

I "Plastik uden spild" foreslås oprettelsen af et nationalt plastcenter, som samlingspunkt for den danske plastindsats, hvilket er et godt skridt i retning af saglig formidling om plast. Der er dog behov for en dedikeret platform, der orienterer fagligt og nuanceret om plast i al almindelighed med særligt fokus på eksempelvis design, genanvendelsesmuligheder og livscyklusanalyser.

5. Producentansvarsordning på emballage skal skabe incitament til produktforbedringer

Igennem EU's forhandlinger om affald og cirkulær økonomi blev det ultimo 2017 vedtaget, at Danmark i 2025 skal have en producentansvarsordning på emballage, hvilket også fremgår af 'Plastik uden spild'.

Da det allerede er besluttet, at der skal være en producentansvarsordning på dette område, så appellerer vi til, at ordningen i en dansk kontekst bliver designet sådan, at den reelt skaber incitament til, at forbedre design- og genanvendelsesmulighederne for emballagen (hvilket f.eks. ikke er sket på lignende ordninger på elektronikområdet) udformet på baggrund af en grundig analyse af området.

En producentansvarsordning bør baseres efter princippet om, at forureneren betaler – og skal fremme muligheden for genanvendelse uden at gå på kompromis med emballagens funktion

Disse tanker ligger også bag producentansvaret på elektronik. Vores anbefaling er derfor, at effekterne af eventuelle nationale tiltag analyseres grundigt før konkrete initiativer iværksættes – som det for eksempel skete i Den Frivillige Aftale om producentansvar på elektronik.

De generelle erfaringer med lovgivning på producentansvar er meget blandede. Det er vigtigt, at vi får skruet et system sammen, der sikrer de rette incitamenter til eco-design og ikke blot en administrativ tung finansieringsmekanisme. Mange indsamlings- og behandlingsordninger på plast har et forretningspotentiale, som bør udnyttes og støttes. Vi går derfor gerne i dialog om udformningen af producentansvaret.

6. Udfasning af mikroplast i kosmetik

Som tidligere nævnt er plast et værdifuldt og nyttigt materiale, der skal anvendes med omhu, så det ikke ender i naturen og havet. En af udfordringerne i den sammenhæng er mikroplast som enten stammer fra nedslidning af produkter (dæk, maling, fodsåler og andre emner) eller som er tilsat i produkter.

Mikroplast i kosmetik er et af de steder, hvor den tilsatte mikroplast i mange tilfælde kan substitueres med andre materialer, eksempelvis knuste olivensten. Det er allerede sket hos en række af de danske producenter.

Derfor har VKH, Plastindustrien, COOP, Økologisk råd, Plastic Change for to år siden opfordret den daværende Miljø- og Fødevarerminister Esben Lunde Larsen til, at der etableres et europæisk forbud mod tilsat mikroplast i kosmetik⁴.

Dette forslag er siden blevet bragt videre til relevante samarbejder i EU fra den danske Miljøstyrelses side. Det er et initiativ, vi fortsat mener, der skal arbejdes aktivt for at realisere fremfor at bruge ressourcer på at lave et nationalt midlertidigt forbud.

I forlængelse heraf skal det nævnes, at der på nuværende tidspunkt stadigvæk er et væsentligt behov for at få indsamlet yderligere viden om kilderne til mikroplast og effekterne heraf på miljø og sundhed.

Et område, der bør tilføres flere forskningsmidler, og hvor der bør ske en national koordinering af forskningsindsatserne. Derfor hilser vi forslaget i 'Plastik uden spild' om at skabe et nationalt forsknings- og innovationsnetværk velkomment.

7. Regulering skal ske på et sagligt grundlag

I en række andre lande er der i løbet af de seneste år blevet indført forskellige reguleringsmæssige tiltag som f.eks. højere afgifter eller deciderede produktforbud for at reducere plastforbruget. Vi vil gerne opfordre til, at Folketingets partier nøje analyserer både ud fra et miljømæssigt og et økonomisk perspektiv, før lignende tiltag til at reducere plastforbruget gennemføres i Danmark.

I forlængelse heraf er det relevant at fremhæve forårets debat om bæreposer. Plastposen har længe været udkældt og udsat for ønsket om en hårdere regulering i form af højere afgifter. Imidlertid viste en videnskabelig undersøgelse foretaget af DTU – på vegne af Miljøstyrelsen – at netop plastposen i en livcyklusanalyse var det mest bæredygtige valg sammenlignet med bæreposer i f.eks. bomuld og papir.

⁴ <https://plast.dk/wp-content/uploads/2017/02/1611-call-for-action-microplastics-in-cosmetics.pdf>

Forbud mod tynde plastbæreposer med hank er et godt eksempel på, at plastprodukter ofte ender i skudlinjen på et fejlagtigt grundlag af den ene årsag, at det pågældende produkt er produceret i plast.

Konsekvensen af forbuddet vil i blive, at poserne skal produceres i et markant tykkere lag plast eller i papir. Begge disse alternative poser vil skulle genbruges en hel del gange, før de reelt har haft en mindre miljøbelastning end dem, man bruger i dag. Der tages sjældent hensyn til, om plastproduktet er miljømæssigt bedre end de eksisterende alternativer på markedet samlet set.

8. Afrunding

Samlet set er Dansk Industri og Plastindustrien meget tilfredse med, at der i øjeblikket er et stærkt politisk fokus på at øge genanvendelsen, fremme cirkulær økonomi og forebygge plast i havet.

Såfremt der er interesse for det, så står vi naturligvis til rådighed for uddybning af vores holdninger og konkrete bemærkninger. Vi fremsender også meget gerne yderligere fakta og kilder.

Dansk Industri og Plastindustrien ser frem til at følge vedtagelsen af plasthandlingsplanen, og vi håber afslutningsvis, at den danske debat om plast vil være præget af et skarpt fokus på viden, dialog og effektive løsninger.

Kontakt:

Karin Klitgaard, miljøpolitisk chef i Dansk Industri – kakl@di.dk / 2565 0241 / DI.dk

Christina Busk, miljøpolitisk chef i Plastindustrien – cb@plast.dk / 2949 4564 / Plast.dk